

MALINOWSKI Kazimierz (1907-1977), historyk sztuki, dyrektor Muzeum Narodowego w Poznaniu, profesor Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Urodzony 20.I.1907r. w Poznaniu jako syn kupca Mieczysława i Weroniki z Matelskich. W 1925 zdał maturę w gimnazjum Marii Magdaleny w Poznaniu. Następnie studiował historię sztuki na Uniwersytecie Poznańskim i tu w 1933 roku uzyskał stopień doktora filozofii. W latach 1934-35 odbył studia i praktykę muzeologiczną w Paryżu i Wiedniu. Po powrocie do kraju pracował w Muzeum Narodowym w Warszawie, gdzie zorganizował i kierował pierwszym w Polsce działem oświatowym. W okresie okupacji przebywał w Zakopanem. Po wyzwoleniu powrócił do Warszawy. Dnia I.VI.1945r. został powołany na wicedyrektora oraz kustosza i kierownika działu oświatowego w Muzeum Narodowym. W 1947 przeniósł się do Poznania i podjął pracę na stanowisku naczelnika Wydziału Kultury i Sztuki w Urzędzie Wojewódzkim. W roku akademickim 1947/48 był adiunktem w Zakładzie Historii Sztuki UP. W listopadzie 1948 został dyrektorem Muzeum Wielkopolskiego.

Równolegle z działalnością oświatową i wystawienniczą rozwinął pracę wewnętrzną w Muzeum. Zainicjował wydawanie "Rocznika Muzealnego", przez co stworzył większe możliwości podejmowania i publikowania prac naukowych. Dzięki jego staraniom został poddany zabiegom konserwatorskim i zaadaptowany do celów muzealnych w 1949 pałac w Rogalinie, w którym utworzono muzeum wnętrz, a w dawnej galerii rogalińskiej reaktywowano dział etnograficzny; przejęto, po wykonaniu niezbędnych prac konserwatorskich, i udostępniono zdewastowany zamek w Gołuchowie; dla nowo utworzonego działu instrumentów muzycznych zaadaptowano odbudowaną w 1952r kamieniczkę na Starym Rynku 45 w Poznaniu. Współdziałając przy odbudowie ratusza poznańskiego, Malinowski uzyskał ten obiekt dla Muzeum i zorganizował tutaj w 1954 dział historii miasta. W 1952, dzięki jego staraniom, nadano Muzeum Wielkopolskiego wyróżniającą je nazwę Muzeum Narodowe.

Pod jego kierownictwem zorganizowano Muzeum Regionalne w Kaliszu. W Lesznie przeprowadzono remont i adaptację zabytkowego ratusza, tworząc w nim Muzeum Regionalne. W Pile, dla uczczenia pamięci i popularyzacji sylwetki Stanisława Staszica, utworzono muzeum biograficzne w odrestaurowanym domu, w którym się urodził. Zorganizowano całkowicie muzeum w Zielonej Górze. W Gorzowie utworzono nowe muzeum, które miało być wzorem dla muzeów powiatowych.

Pełniąc do października funkcję dyrektora Muzeum Narodowego w Poznaniu, powołany został z końcem 1954 na dyrektora Centralnego Zarządu Muzeum i Ochrony Zabytków w Min. Kultury i Sztuki. Na tym stanowisku doprowadził do uporządkowania i określenia prawnej struktury muzealnictwa i konserwatorstwa oraz powiększenia kadry konserwatorskiej i muzealnej w Polsce. Pomógł wielu placówkom muzealnym w uzyskaniu własnych budynków, przeznaczając na ten cel obiekty zabytkowe i zabezpieczając na restaurację lub odnowę odpowiednie środki finansowe. Był członkiem polskiej delegacji, która w 1954 w Hadze współdziałała w opracowaniu konwencji w sprawie ochrony dóbr kultury na wypadek konfliktu zbrojnego.

Brał udział jako współautor w opracowaniu ostatecznej redakcji ustawy o ochronie dóbr kultury i o muzeach, która uchwalona została przez Sejm w 1962. Opracował nowy regulamin zakresu zadań oddziałów konserwatorskich prezydiów wojewódzkich rad narodowych. Dla rozwoju akcji konserwatorskiej duże znaczenie miało powołanie komisji rządowej, która przyczyniła się do podwojenia środków na odbudowę i konserwację, w wyniku czego rozbudowało się Przedsiębiorstwo Państwowe Pracownie Konserwacji Zabytków. Aktem o dużym znaczeniu były uchwały Rady Ministrów nr 102 z 1957r. , która stworzyła obowiązek brania pod uwagę obiektów zabytkowych przy zamierzeniach inwestycyjnych, oraz nr 418 z 1960, która zapewniła dodatkowe środki na dofinansowanie robót konserwatorskich podjętych przez użytkowników zabytkowych obiektów. Zainicjował wydawanie nowych publikacji, jak "Biuletyn Informacyjny Zarządu Muzeów i Ochrony Zabytków" oraz serię wydawniczą Biblioteki Muzealnictwa i Ochrony Zabytków w ramach której zaczęły ukazywać się podręczniki dla konserwatorów zabytków tłumaczone z literatury zagranicznej.

Wydał pierwszy *Spis Zabytków Architektury i Budownictwa* w 1964, który opatrzył wstępem zatytułowanym: *Aby pamiątki uczynić powszechnie wiadomymi i wiecznie trwałymi*. Przyczynił się do utworzenia i zorganizował Ośrodek Dokumentacji Zabytków Architektury w Warszawie w 1962, w którym objął stanowisko dyrektora. Z inicjatywy M. i przy jego współdziałaniu Ośrodek podjął pełną inwentaryzację i klasyfikację zabytków architektury oraz zabytkowych zespołów urbanistycznych w Polsce, a także opracował bibliografię muzeologii, zebraną z czasopism zagranicznych i polskich. Przyczynił się do zmiany charakteru czasopisma "Ochrona Zabytków". W celu umożliwienia wymiany doświadczeń konserwatorskich i podnoszenia kwalifikacji pracowników w tej dziedzinie, organizował cykl konferencji konserwatorskich, których tematem były kolejno: metody konserwacji zabytków drewna, metali, tkanin, kamienia, skóry i papieru oraz polichromii ściennych.

W 1961 profesor Malinowski związał się z Uniwersytetem Mikołaja Kopernika w Toruniu, gdzie na Wydziale Sztuk Pięknych, jednym z ważniejszych ośrodków kształcenia kadr muzealnych i konserwatorskich w kraju, objął kierownictwo Katedry Zabytkoznawstwa i Konserwatorstwa; w 1971r. mianowany został prof. nadzwyczajnym. W latach 1962-69 piastował godność dziekana Wydziału Sztuk Pięknych. Redagował serię wydawniczą "Zabytkoznawstwo i Konserwatorstwo" w ramach Zeszytów Naukowych UMK. W 1966 przyjął ponownie stanowisko dyrektora MN w Poznaniu. Rozszerzył działalność wydawniczą i stworzył specjalistyczne pismo "Muzealnictwo", redagując 29 zeszytów, rozpoczął także wydawanie serii "Monografie Muzeum Narodowego w Poznaniu"; rozbudował Muzeum Instrumentów Muzycznych, a pod jego kierownictwem przeprowadzono remont i adaptację pałacu w Śmiełowie na Muzeum im. Adama Mickiewicza, zakończone w 1975; także kapitalny remont zamku w Gołuchowie, zakończony w 1977, Opublikował 63 prace z zakresu historii sztuki, muzealnictwa i ochrony zabytków.

Był członkiem wielu towarzystw naukowych i organizacji w kraju, jak Wydział Nauk Społecznych Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Komitetu Nauk o Sztuce PAN, Programowej Rady Muzealnictwa przy ministrze kultury i sztuki, a także licznych towarzystw i organizacji zagranicznych, jak polskie komitety narodowe ICOM i OCOMOS, Rada Międzynarodowego Centrum ds. Badań nad Konserwacją Dóbr Kultury UNESCO - ICOM w Rzymie, Kuratorium Międzynarodowej Nagrody za Odnowę Zabytków "Europa-Preis für Denkmalpflege" i Światowej Rady Federacji Przyjaciół Muzeów.

W 1955 został laureatem nagrody państwowej zespołowej II stopnia, a w 1971 nagrody m. Poznania i województwa poznańskiego w dziedzinie upowszechniania kultury. Dowodami uznania dla jego osiągnięć są liczne odznaczenia: w 1947 złoty Krzyż Zasługi za działalność z zakresu muzealnictwa i rewindykacji dzieł sztuki zrabowanych przez hitlerowców; w 1952 udekorowany został Krzyżem Kawalerskim; w 1955 Krzyżem Oficerskim, a w 1964 Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski, złotą odznaką "Za Opiekę nad Zabytkami", "Odznaką Honorową m. Poznania". Za zorganizowanie wystawy malarzy włoskiego ruchu oporu w MN w Warszawie otrzymał Komandorię Orderu Corona d'Italia (1946).

Zmarł 5 XI 1977 w Poznaniu, pochowany na Cmentarzu Junikowskim.

Rymaszewski B, Prof. Dr Kazimierz Malinowski, Biuletyn Informacyjny Zarządu Muzeów i Ochrony Zabytków MKiS 1977 z. 127 s. 112; Dobrzycka A., Kazimierz Malinowski, Studia Muzealne, 1977 z. 12 (tutaj bibliografia prac M.); Kondziela H., Prof. Dr Kazimierz Malinowski, Kron. M. Pozn. 1978 nr 4 s.84-86; Kalinowski W., Prof. Dr Kazimierz Malinowski (1907-1977) - wspomnienie pośmierne, OZ 1978 nr 1 s. 74-75; Acta Universitatis Nicolai Copernici, Zabytkoznawstwo i Konserwatorstwo, 1979, t. 7; Kondziela H., Malinowski Kazimierz, w: WSP s. 451.

Henryk Kondziela

Biogram zamieszczony w: *Polski Słownik Biograficzny Konserwatorów Zabytków*, Poznań 2000, z. 1, ss. 47-49.